

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigesimo-Octavo De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualiter solvantur sponsalia ob defectum corporis, & animi. Pun. 27.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

PUNCTVM XXVI.

Qualiter sponsalia dissoluantur ob superveniens iuris impedimentum?

1. Ob impedimentum tantum impediens non dissoluntur.
2. Ob impedimentum dirimens dissoluntur ex parte innocentis.
3. Affirmant plures obligatum esse dispensationem procurare, qui impedimentum apposuit. Alij negant. Alij media via procedunt.
4. Eligitur prima sententia.
5. Satisfit fundam. opposit.

1. **E**T si aliqui Doctores, quos refert, & sequitur Gutier. de matr. c. 31. num. 2. existunt ob impedimentum tantum impediens sponsalia dissolui ex parte innocentis; verius tamen est oppositum: eo quod probabilissimum sit excepto religionis, & castitatis voto nullum aliud impedimentum ex his, quæ tantum impediunt nuncupantur, matrimonium impedire, dispensationeque indigere, ut optime Sanchez, lib. 1. disputat. 56. num. 3. Coninch. disp. 23. dub. 5. num. 36.

2. At si impedimentum sit dirimens v.g. affinitatis, vel cognationis, & c. soluntur sponsalia absolute ex parte innocentis; quia impedimentum apponens satis sufficientem causam præstitit innocenti ab sponsalibus resiliendi, reddens matrimonium impossibile. Unde non tenetur admittere dispensationem, tamen si nocente liberaliter offeratur, quia ius resiliendi acquisivit, ut bene advertit Coninch. disp. 23. dub. 5. concl. 2. n. 37. Ex parte verò apponentis impedimentum, est eo tempore, quo impedimentum perseverat, sponsalium obligatio lapsa sit, ab ea tam non est integrè soluta, sed sublato impedimento per dispensationem tenetur promissis stare, si innocens voluerit. Quia æquum non est, ut immunitatem à fide præstita ex delicto acquirat contra Textum in c. 2. de translat. Prelat. sicut dixit Coninch. supra, Thom. Sanch. & Gutier. statim referendi.

3. Difficultas est, An is cuius causa impedimentum contractum est teneatur dispensationem illius procurare alteri exigente? Affirmant indistinctè, absque vlla limitatione Petrus Ledesma. de matr. 4. 43. art. causa 3. Ochagania quest. 23. eo quod ex iustitia tenebatur matrimonium contrahere, & consequenter impedimentum illi contrahendo non apponere. Ergo appositum obligatus est ex iustitia removere. Fillucius de matr. cap. 8. quest. 8. excusat ab hac obligatione delinquentem, nisi pars altera notabile damnum patiat ex matrimonij omissione. Et probari potest, quia dispensatio est quadam iuris læsio, ad quam procurandam nemo videtur adstrictus. Item est favor, & privilegium, quo nullas tenetur uti. Deinde ea quæ pendet à voluntate Principis reputantur quasi impossibilia. leg. continuis 137. §. cum quis ff. de verb. obligat. ibi: *Vbi omnino conditio impleri non potest, & si velit facere ei non liceat, nullius momenti fore stipulationem, perinde ac si ea conditio qua natura impossibilis est inserta esset.* Neque ad tem pertinet, quod ius mutari potest, & id quod nunc impossibile est, postea sit possibile fieri; non enim fecundum futuri temporis ius, sed secundum præsentis æstimari debet stipulatio: & alius probat Sanch. lib. 5. de matr. disp. 5. num. 1. Media quasi via procedit Sanch. lib. 1. disp. 56. in fine. Egid. Coninch. disp. 23. dub. 5. num. 37. Gutier. c. 32. num. 2. & alij: affirmant namque sic impedimentum matrimonio promisso constituentem obligatum esse illius dispensationem procurare si facile possit, hoc est absque magnis expensis, abaque gravi difficultate. Secus e contra nisi forte forma subspe matrimonij obtinendi deformat esset, gravèque sanæ iacturam pateretur, nisi nuptiæ sequantur. Priorè partem probant, quia obligatio ex sponsalibus contracta virget sponsum, ut saltem ea media quæ necessaria sunt, & facilia ad executionem apponat: non verò virget ad media extraordinaria, & difficilia apponenda. Exemplo illius qui post votum castitatis matrimonium contraxit, qui non tenetur ingredi religionem, ut castitatem seruet, quia est medium nimis durum, & extraordinarium, ad quod assumendum nunquam est tenendus obligatus quis, nisi expressè declarat.

4. Ex his sententiis prima mihi verior apparet, nam qui voluntariè matrimonio contrahendo impedimentum apponit ius comparit lædit, tenetur ergo illud reparare: At nullus alius modus reparationis aptior est, quam si impedimentum tollat, tenetur ergo illum tollere, si potest: at potest tollere dispensationem procurando, tenetur ergo illam procurare. Neque obstat, quod ea dispensatio impetranda sit magnis expensis, si ea expensæ solita sint fieri pro illius impedimenti dispensatione, eo namque ipso apponens iniuste impedimentum, & obligatus ex iustitia illud removere, obligatur eas expensas pro illius remotione facere, siquidem non

suppetit alia via prædictum impedimentum remouendi, & ius alterius læsum reparandi.

5. Neque fundamenta opposita virgent. Nam quæ in favorem Fillucij adduximus, probant procurandam non esse dispensationem, etiam si femina notabile damnum ex omissione nuptiarum pateretur, ut intuenti constare potest. Quare dicendum est per se neminem esse obligatum dispensationem legis communis procurare, eaque dispensatione de favore uti. Secus verò per accidens ratione alicuius damni dati, cuius reparatio eam dispensationem per se postulat. Neque ea dispensatio censenda est impossibilis etiam si à voluntate Principis pendat, tamen si sit difficilis, ob cuius causam quasi impossibilis nuncupatur: & ad legem communis respondeo probare non posse esse stipulationem ex his, quæ ad sui executionem mutari ius requirunt, non verò probat non posse esse damnificationem, quæ ad prædicti iuris mutationem, seu potius dispensationem procurandam obligat. Adde stipulationem absolutam esse non posse, bene tamen conditionatam (sub conditione inquam) quod prædicti ius communis relaxatio obtineatur. Ad fundamentum verò Sanch. & aliorum respondeo, ex lege sponsalium nomen obligatum esse ad impedimenti dirimens dispensationem procurandam; bene tamen ex iniqua, & iniusta impedimenti appositione, comparatione cuius dispensatio non est medium extraordinarium, sed ordinarium, & per se requisitum.

PUNCTVM XXVII.

Qualiter solvantur sponsalia ob defectum corporis, & animi?

1. Ob sedritatem notabilem superveniens dissoluntur ex parte illius qui illosus est.
2. Item ob paralysem, lepram, aliumve morbum contagiosum.
3. Ob morbum Gallicum superveniens resiliere potest qui sanus est.
4. Si sponsa tempore sponsalium pulcherrima extiterit, & postmodum fuerit deformis, negat Couaruu. resiliere posse sponsulum.
5. Verius censet oppositum.
6. Satisfit opposit. fundam.
7. Ob deformitatem animi sponsalia solvantur. Explicaturque in particulari casus.

1. **C**onstat ex c. quemadmodum 2. §. de iur. iur. ando sic dicente notabili superveniens dissolui sponsalia etiam iuramento firmata ex parte illius qui illosus est, quia ut in prædicto Textu dicitur, promissio subintelligitur rebus in eodem statu permanentibus. Quare si aliquis ex sponsis oculos, aures, vel nares amittat, vel aliquam aliam similem cupidinem patiar, poterit illas ab sponsalibus resiliere. Et licet Textus in dicto cap. quemadmodum videatur vtriusque oculi amissionem exigere, siquidem in numero plurali loquitur, ut placuit Paludan. in 4. dist. 27. quest. 1. art. 2. casu 7. num. 2. Rectius Sanch. alius relatis disp. 57. numero 3. Gutier. cap. 32. num. 3. Basil. Ponce lib. 12. cap. 17. numero 4. Coninch. disputat. 2. dub. 8. num. 66. affirmant vnius oculi amissionem sufficere, quia censetur grauis deformitas, & rerum mutatio quòdque iudicavit lex 8. tit. 2. par. 4. ibi: *[si] alguno de los ojos cegale.*

2. Rursus ob paralysem, lepram, aliumve morbum contagiosum optime possunt ex parte illosi sponsalia dissolui, quia nemo præsumi potest voluisse se ad contrahendum matrimonium prædicto morbo superveniente, quia esse obligatio ad rem summè difficilem, nec sub priori intentione comprehendendam, ut deciditur in dicto cap. quemadmodum, & dicta leg. 8. & tradunt omnes.

3. Ex his inferitur ob morbum Gallicum alteri supervenientem posse qui sanus est ab sponsalibus resiliere; quia est infirmitas contagiosa, & quæ horrorem causat, & ratio est affectus sanitatem recuperat. Sic Nauar. cap. 22. num. 2. §. 4. §. 8. Henric. lib. 1. cap. 14. num. 6. Sanch. lib. 1. disp. 17. num. 2. Gutier. cap. 32. n. 3. Quinimo huius morbi vehementis suspicio, est non plene probetur, præstat sufficientem causam sponsalia dissolvendis secundum Seraphinum, decis. 111. n. 8. & 9. Riccio decis. 23. v. n. 4. in fine. Basil. lib. 12. de sponsal. c. 17. n. 4. quia sola ea suspicio arceat in principio à matrimonio contrahendo. Idem dicendum est de qualibet alia infirmitate incurabili, ut epilepsia, quia reddit matrimonium notabiliter difficultus, ut bene alius relatis Sanch. dicta disp. 57. n. 2. Gutier. c. 32. n. 3. Coninch. dub. 8. n. 67. Sub prædicta infirmitate annumerari debet oris graeculentia, quando aere Medici subverti non potest, quia pro mutua cohabitatione vix sustineri potest, indiciumque est cuiusdam habitudinis molestissimi morbi, ut constat ex leg. qui clarum. §. fin. ff. de 2. dilitio edito, & tradunt Basil. Ponce lib. 11. cap. 17. num. 4. Sanch. & Gutier. locis allegatis, & alij apud ipsos.

Solim

4. Solum est difficultas, An si sponsa tempore sponsalium pulcherrima extiterit, & postmodum notabiliter fuerit deformis, possit sponsus ob eam deformitatem ab sponsalibus rescindi? Negant Couaruu. 4. decret. 1. part. c. 5. initio. n. 6. Alexand. Carrer. lib. 1. de sponsal. cap. 1. §. in fine. Matien. lib. 5. recapit. 1. Rub. Gloss. 1. num. 47. Ludouic. Lopez 2. part. instrum. de matr. cap. 38. Gutier. de matr. cap. 32. num. vlt. Ducuntur, quia Textus in dicto cap. quemadmodum loquitur de deformitate pronouente ex mutatione membrorum, veluti amissione oculorum, nasi, aurium, &c. non in deformitate longè inferiori, quæ solum pulchritudini aduersatur, vt colligitur ex illis verbis, *vel quidquid ei turpis euenierit*, tacite indicans deformitatem, quæ sponsalia dissoluere deberet maiorem eam deformitatem expressa esse debere. Quod apertius explicat dicta lex regia 8. ibi: [ole auinicle otra cosa mas defa- gulsada, que algunas destas sobredichas.] alius vt inquit Gutier. ex solis febribus ordinariis, & debilitate facie, & corporis absque alia grauitate nociua morbi sponsalia dissolui possent, quod videtur absurdum, & contra mentem Pontificis in dicto cap. quemadmodum. Et confirmatur, nam deformitas, quæ in prædicto c. sponsalia dissoluit communis est tam feminæ, quam viro, at defectus pulchritudinis in viro non præbet feminæ sufficientem causam sponsalia dissol- uendi. Ergo neque defectus pulchritudinis in femina eam causam viro præbere debet. Neque obstat, quod Innocent. in dicto cap. quemadmodum n. 3. & ibi, Hostiens. verbo professio explicantes prædictum Textum dixerint dissolui sponsalia, quando superuenit notabilis deformitas, quia non manent res in eodem statu, cum non sit femina, apta facere id propter quod dicitur, scilicet tollere viro occasionem fornicandi, quia ad eam tam deformem accedere non valet; non inquam obstat, quia intelligendum est de deformitate ibi ex- pressa, simili, vel maiori, non de deformitate longè infe- rioris, qualis est pulchritudinis defectus, cum passim viri ad feminas non pulchras accedant, relicta pulchritudine coniuge.

5. Nihilominus verius existimo ob prædictam causam notabilis deformitatis dissolui posse sponsalia ab alia causa, quæ quod docuit Sanch. alius relatis. disp. 57. num. 4. Basil. Ponce lib. 12. c. 17. num. 5. Coninch. dub. 8. num. 66. Ratio desumitur ex eo quod res sint notabiliter mutata, neque præfati possit præter intentionem ad hanc causam ita difficil- lem extensam fuisse. Quippe sponsus; qui post sponsalia contracta notabiliter deformis effectus est, alteri placere non potest, non igitur aptus erit tollere ab eo occasionem fornicandi. Neque obstat viros relicta coniuge pulchra, cum de- formi fornicari, quia id est per accidens; per se tamen mu- lier pulchra amorem conciliat, deformis auerit. Quæ autem sit deformitas notabilis arbitrio Iudicis decidendum est, non sponsi ob periculum errandi, neque enim quilibet defectus pulchritudinis censendus est notabilis, alius passim spon- salia dissoluerentur: sed illa tantum, qui quemlibet hominem præter eam eius generis, & conditionis à matrimonio con- trahendo abstereret.

6. Ex his soluuntur fundamenta opposita. Fateor in dicto cap. quemadmodum solum deformitatem ex defectu mem- brorum, illaque maiorem exprimi; at in ratione decidendi etiam inferiorem deformitatem contineri, si talis sit, vt ob eam deformis notabiliter alteri displiceat, & prudenter in- fuisse exitus ex matrimonio contracto timeatur. Ad confir- mationem nego ob deformitatem sponsi non posse sponsam rescindi, potest vtrique, vt bene notauit Coninch. d. disp. 23. dub. 8. num. 66. sed sponsi deformitas, quæ causam rescindendi præbet maior esse debet, ea scilicet quæ horrorem causet.

7. Ex parte animi solui sponsalia ob eius deformitatem docent fere omnes Doctores, quippe animus corpore præ- stantior est, ideoque illius deformitas validiorem causam præbet sponsalibus dissoluendis. Quapropter si alicuius grauis delicti aliquis ex sponsis infametur, innocens rescindi potest, vt certissimum tradidit Anton. Cuchus, lib. 5. instrum. de matr. 10. n. 63. Sanch. disp. 57. n. 2. Gutier. c. 32. n. 3. quia est grauis mutatio, quæ in contrahendo matrimonio quemlibet prudentem auerteret. Secundo sponsalia soluuntur, si ebrietas, contumacia, aliòve simili vitio reperiatur sponsus de- ditus. Tum quia probrosum est illum ducere. Tum quia in- fuit exitus ex tali matrimonio timeri possunt, vt bene nota- uit Coninch. d. disp. 23. dub. 8. num. 67. Sanch. disp. 63. in fine. Basil. Ponce lib. 12. c. 17. n. 6. Tertio ob morum asperitatem, vel ob facitiam denuò cognitam, poterit altera pars rescindi, vel ob facitiam denuò cognitam, poterit altera pars rescindi. Si enim hæc causa sufficiens est ad diuorium, c. ad litem. de rescript. spon. à fortiori sufficiat ad sponsalia dissoluenda, si- cut tradit Abbas in c. veniens. Qui clericus, vel videntes. n. 2. & ibi Alexand. de Neuo. n. 2. Sanch. plures referens disp. 58. n. 2. Gutier. c. 33. n. 1. Coninch. disp. 23. dub. 8. num. 67. Neque obstat Textus in cap. veniens, vbi mulier ab sponsalibus rescinditur, quod audierat plura de sponsi seueritate, censetur scdm velle, quia non est censenda fidem violasse, eo quod ob seueritatem sponsi ab sponsalibus recesserit, sed quia recessit abque sufficienti notitia illius seueritatis, fuit enim vana

Errat. de Castro. Sum. Mor. Part. V.

in credendo, vt aduertit Glossa ibi verbo, seueritate. Et Abbas. n. 2. Sanch. & Coninch. loc. allegatis. Quarto ob graues inimi- citias ortas inter sponsos dissoluantur sponsalia ex parte vtriusque, quia vtrique executio sponsalium facta est notabi- liter durior, & ex tali matrimonio infelix exitus timeri po- test, sicut dicitur in c. 2. c. requisitum de sponsalibus. & tradit plures referens Sanch. dicta disp. 58. n. 3. Gutier. c. 33. n. 2. Quinto si alterius partis parentes obtinere contradixerint, ex qua contradictione timeri merito possit discordia grauis inter pa- rentes, seu consanguineos sponsorum, & à fortiori inter ip- sos sponsos, vtrique ab sponsalibus soluitur, quia in eo cucu- tu vtrique durus est contractus, & graui periculo expositus mali exitus, vt bene notauit Nauarr. c. 16. n. 18. in fine. Coninch. disp. 23. dub. 8. n. 68. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 10. c. 1. p. c. 2. n. 18. Cautè tamen in hac caula procedendum est: sapè enim, vt bene inquit Sanch. lib. 1. disp. 14. n. 3. circa finem, variæ mi- næ iactantur, retrorsèque opponuntur, & discordiarum pe- ricula intentantur, quæ tamen experientia teste, vbi deferbitur ille impetus, & matrimonium celebratur, in nihilum recidunt, facileque animi conciliantur, & sedatur omnis tempestas.

PUNCTVM XXVIII.

Qualiter ob fortunatum defectum, aliãve causas su- peruenientes soluantur sponsalia?

1. Ob defectum dotis promissa soluuntur sponsalia ex altera parte.
2. Si dos promissa non est, plures censent non dissolui ob superuenientem sponsa paupertatem.
3. Verius est oppositum.
4. Si vtrique in paupertatem deueniat, vtrique datur sufficiens dissolutionis causa.
5. Ob superuenientem diuitiarum copiam nec cogitatum ab al- tero contrahente, non de obligatur promissa stare.
6. Causa, qua sponsalium executionem reddit notabiliter diffi- ciliorem sufficiens est ad ea dissoluenda.
7. Procedit, etiam si prædicta causa superueniat, postquam alius fuit in mora.

1. **ET** quidem ob defectum dotis promissa sponsalia dis- solui ex altera parte docet communis sententia aduer- sus Bald. in quemadmodum, n. 8. de iurcirando, & Alexand. de Neuo n. 16. eo quod dotis promissa est conditio, sub qua sponsalia celebrantur, ac proinde deficiente conditione etiam citra culpam obligatio sponsaliorum cessat: sic Couaruu. 4. decret. 1. p. c. 5. initio. n. 4. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 45. §. n. 6. Sanch. disp. 59. n. 2. Gutier. c. 33. n. 3. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 10. c. 2. n. 18. Coninch. disp. 23. dub. 8. n. 70. & habetur c. de illis 3. de contr. appost.

2. Quod si dos promissa non est, multi Doctores, quos plena manu referunt Sanch. dicta disp. 59. n. 3. Gutier. d. c. 33. n. 3. censent sponsalia non dissolui ob superuenientem spon- sa paupertatem. Mouentur, quia non est censenda mulier nubens omnia sua bona in dotem offerre, nisi id exprimat, vti aliis relatis docet Couart. 4. decret. 1. p. c. 5. initio. n. 5. Mascard. de probat. lib. 1. c. 57. n. 2. Barboza in Rub. ff. soluto matr. 4. p. n. 3. Ergo promittens matrimonium sponsæ diuiti dote non promissa illi obligatur; ac si nulla bona haberet. Si enim sub conditione bonorum, quæ de presenti habet, vellet obliga- tionem sponsaliorum intelligi, cur id non expressit, & cur non postularit illa bona in dotem constitui?

3. Sed verius est in prædicto euentu sponsalia dissolui, vti docuit Abbas in dicto cap. quemadmodum, n. 10. de iurcir- ando. Syluest. verb. sponsalia. q. 10. casu 9. Nauarr. c. 22. n. 27. Anton. Cuchus lib. 5. instrum. maiorat. tit. 10. n. 71. Hentiqu. lib. 1. c. 14. n. 6. Sanch. lib. 1. disp. 59. n. 4. Gutier. c. 33. n. 4. Paul. Lay- man. lib. 5. sum. tract. 10. c. 2. n. 18. Coninch. disp. 23. dub. 8. n. 69. Basil. Ponce lib. 12. c. 17. n. 6. Moueor, quia satis receptum est mulierem nubentem omnia bona sua in dotem promitte- re, tamen id non exprimat, vt aduersus Doctores n. procedenti- relatos docet Bart. in repetit. leg. si constante. n. 78. ff. soluto ma- trim. Aliis, vt Antonio Gomez, leg. 50. Tauar. n. 17. de quo Me- noch. lib. 3. præsumpt. 6. per totam. Et iure Castellæ id videtur certum ex lib. 4. compilat. tit. 46. initio. Sed esto id verum non sit; negari tamen non potest grauem esse mutationem, quæ si à principio esset, quemlibet prudentem à matrimonio con- trahendo auerteret. Etenim in promissione matrimonij ma- ximè attenditur patrimonium contrahentis, an amplum sit, an exiguum, vt onera matrimonij sustentari possint? Quare illa promissio matrimonij subintelligitur sub illo diuitiarum statu, vnde si ab illo cadit, obligatio cessat.

4. Ex qua doctrina infert rectè Seraphin. decis. 125. n. 1. & Riccius decis. 232. Basil. Ponce c. 17. n. 8. timorem iustum, & probabilem exheredationis, esse sufficientem causam sponsalia dissoluendi, quia est timor cadendi ab statu tem- pore sponsaliorum habito. Quod si vtrique in paupertatem deueniat, vtrique datur sufficiens dissolutionis causa, minus

E. cauit